

Рецензии и книжовни вести

Р. Райновъ, Метеорология. Университетска библиотека, № 147. София, 1935, in-8°, 470 стр.

До сега липсваше въ българската научна книжнина едно обширно и модерно ръководство по метеорология. Ето защо ще трѣбва да се благодари на г. проф. Р. Райновъ за идеята му, да издаде лекциите си, четени предъ студентите по лесовъдство и агрономия. Тѣзи лекции, тъй както сж отпечатани сега, ще ползватъ не малко и студентите по география, и изобщо географите.

Голѣмото мѣсто, което е отдѣлено за микроклимата, ще трѣбва да се изтъкне като особено добра страна на труда. Защото именно той, микроклиматътъ, обуславя извѣтрителните процеси, които сж така важни и за почвообразуването и за дребните земноповърхнини форми, а особено за растителността. А това сж все елементи, които прѣко или косвено интересуватъ географа.

Освенъ чисто метеорологическиятъ въпроси, разгледани въ дванадесетъ глави, въ глава XIII е разгледано подробно учението за времето (синоптичната метеорология), а въ глава XIV сж разгледани нѣкои особени явления при циклоналните, антициклоналните и междинни състояния на атмосферата, които сж твърде разнообразни въ различните области и съ това власятъ специфични черти въ тѣхния климатъ. А именно тѣзи специфични черти сж най-интересни за географа.

Въ отдѣлна глава XV сж разгледани възможностите за предвиждане на времето, а последната глава XVI е посветена на учението за климата, на климатологията, при което е засѣгнати накратко и климатътъ на България.

Ив. Т. Странски. Почвознание. Университетска библиотека № 160. София, 1935, in-8°, 536 стр.

Много отъ това, което се каза по-горе за книгата на г. проф. Р. Райновъ ще трѣбва да се повтори и за труда на г. проф. Ив. Т. Странски. Защото въ българската научна книжнина липсваше и едно обширно и системно помагало по почвознание. При това, и книгата на проф. Странски, макаръ да е предназначена за агрономи, ще бжде не по-малко полезна и на географите, особено на студентите по география. Цѣли 152 страници (стр. 26—177) сж по-

свѣтени на въпроса за образуването на почвите, при което се засѣга главно начинътъ, по който се образуватъ наноси, и извѣтрянето на скалитѣ. А това сж въпроси отъ основно значение за геоморфологията. Разгледани сж последователно, и то доста обширно, ледниковитѣ, атмосфернитѣ и вулканскитѣ наноси и на край воднитѣ наноси. Струва ми се, че е преувеличено значението на вѣтъра, като сж използвани работитѣ на Walther. Съвременнитѣ геоморфолози, включително и Passarge, който нѣкога подържаше теоритѣ на Walther, сж склонни да ограничатъ значението на вѣтъра до минимумъ. Къмъ това е склоненъ и пишещиятъ тази рецензия, следъ като има случай на мѣстото да наблюдава извѣтрителнитѣ и денудационнитѣ процеси въ северноафриканскитѣ пустини. Твърде рискувано би било освенъ това да се приписва на вѣтъра образуването на бѣлоградчишкитѣ скали, Дикилиташъ и „Гибитѣ“ въ Кърджалийско. Съ тази забележка не се цели нито най-малко да се подбие високата стойностъ на тази обширна уводна часть, а само да се обърне внимание на това, че по нѣкои въпроси има и по-други възгледи.

По-малко интересни сж за географитѣ следнитѣ два отдѣла за състава и свойствата на почвата. Напротивъ, последниятъ, IV отдѣлъ, върху систематиката на почвите, заслужава отъ страна на географитѣ голѣмо внимание, тъй като засѣга въпросъ отъ основно значение за областното дѣлене на земната повърхнина. Авторътъ е приелъ за основа класификацията на Сибирцевъ, който различава зонални, интразонални и а зонални почви. Първото име вече само по себе си показва, че повечето почви сж обусловени отъ географското положение и трѣбва да се разглеждатъ като географско явление. Много трѣбва да се съжалева, че е останалъ съвсемъ незасѣгнатъ въпросътъ за реликтнитѣ, фосилнитѣ почви. Добре бѣше поне, като се пише за латерити, да се каже, че той напр. въ Кавказъ и други мѣста е реликтна почва, която се е образувала при други условия, а днесъ подлежи на унищожение, на пригаждане къмъ новитѣ климатически условия. Впрочемъ, лесно обяснимо е пропускането на този толкова важенъ за географи и климатолози въпросъ за реликтнитѣ почви: за практическитѣ дѣтели въ областта на агрономията, за които е предназначенъ инакъ хубавия грудъ на г. проф. Странски, въпросътъ нѣма никакво значение. Все пакъ, нека се надѣваме, че г. проф. Странски ще запълни тази празнина въ българската научна литература съ нѣкой отдѣленъ приносъ, като взема при това подъ внимание и изобилно намиращитѣ се изъ България фосилни почви.

Не само географитѣ, а сигурно и агрономитѣ ще останатъ доволни отъ разглежданото „Почвознание“. То имъ дава обилни практически съвети и ценни указания, които, надѣвамъ се, рационално ще бждатъ използвани за подобряването на българското земедѣлие.

Дим. Ярановъ

Géographie universelle. Tome VII, Méditerranée. Péninsules méditerranéennes. Deuxième partie, Italie (par Jules Sion), Pays Balkaniques (par Y. Chataigneau et J. Sion). Paris, 1934, Armand Colin. In 4°. 235—597 стр. Съ многобройни фигури въ текста и снимки извън текста.

Втората частъ на седмия томъ на известната *Géographie Universelle* е посветена на Италия и Балканския полуостровъ, та затова се налага да бѣде отбелязана по-подробно въ страницитѣ на Известията на Българското географско дружество.

Италия и Гърция (въ политическитѣ ѝ граници) сж разгледани отъ J. Sion, единъ признатъ познавачъ на сръдиземноморскитѣ земи, а останалитѣ балкански държави сж разгледани отъ Y. Chataigneau, много добре запознатъ съ сръбската географска литература. И може би тъкмо поради това той е отдѣлил цѣли 67 страници за Югославия, а само 23 — за България. Фактътъ, че Балканскитѣ полуостровъ е разгледанъ по държави, а не по географски области, както е прието въ модерната географска литература, не трѣбва да се вмѣнява като вина на двамата автори. Този планъ на работа имъ е билъ наложенъ отъ редакционния комитетъ на *Géographie Universelle*.

J. Sion разглежда Италия доста подробно. Следъ единъ кратъкъ общъ погледъ върху физиогеографскитѣ условия, той пристѣпва къмъ подробното разглеждане на отдѣлнитѣ области, като захваща отъ Алпитѣ и върви на югъ. При това, докато Италианскитѣ Алпи сж представени доста добре съ тѣхното забележително многообразие, Ломбардската низина е представена много по-еднообразна, отколкото е въ сжщностъ. Изпуснато е почти напълно голѣмото значение на линията на фонтанитѣ за подобластното дѣлене на Ломбардия. Не се казва нищо за кортитѣ, единъ поселищенъ типъ, който е толкова типиченъ за ломбардския пейзажъ и на който сж посветени въ италианската географска литература обширни студии. Всички тѣ сж останали неизвестни на проф. Sion. Особено трѣбва да се съжалява, че не е използвалъ сборника *Scritti varî sulla geografia fisica ed antropica dell'Italia*, издаденъ на 1932 г. отъ Итал. геогр. д-во. Недостатъчно е изтъкнато и голѣмото различие между Южна и Северна Истрия, въ която, при това, нѣма такива „*surfaces étagées*“, а споредъ изучаванията на N. Krebs — само една слабо угъната плиоценска повърхнина.

Много добре е разгледано оформяването на италианския, сжщинския Апенински полуостровъ презъ най-последно геологическо време. Следъ това сж разгледани Апенинитѣ, после — Адриатическото крайбрѣжие, и най-после — Тиренското крайбрѣжие и островитѣ Сицилия и Сардиния. При това много области само сж описани, безъ да се изтъкнатъ било физиогеографскитѣ, било историческитѣ основи на антропогеографскитѣ отношения. Геоморфологията изобщо е засегната много бѣгло и повърхностно. Нѣщо повече се казва върху морфологията на Калабрия и то въз основа на една статия на пишещия тази рецензия.

Въ една заключителна глава е разгледано народното стопанство и населението на Италия, като е изтъкнато особено голѣмото дѣло на цѣ-

лостната бонификация, която ще допринесе много за задържане вътре въ Италия на естествения приръсъ на населението.

У. Chataigneau е написал едно доста обширно и въ много отношения оригинално и хубаво въведение къмъ частта, разглеждаща географията на Балканския полуостровъ. Съ нѣколко щрихи е даденъ прегледъ на тектонскитѣ и орографскитѣ отношения, следъ което се прави хубавъ прегледъ на климатичнитѣ отношения въ Полуострова (дадени сж и три карти). Не толкова сполучлива е картата, която представя почвенитѣ и растителни зони, и то поради това, че на едни мѣста сж отбелязани преобладаващитѣ почви, безъ да се дава указание за растителната покривка (напр. Пелопонезъ), а на други мѣста, обратно, сж указани вегетационнитѣ типове, безъ да се указва на почвената покривка (напр. Източна Странджа). Следъ единъ, съ малки изключения, хубавъ физиогеографски уводъ, Chataigneau съ голѣмъ тактъ е пристѣпилъ къмъ изложението върху вѣрскитѣ и народностни отношения. За да не се зловиди на сърбитѣ, но и за да не се скара съ истината, Chataigneau не дава народностнитѣ граници между южнославянскитѣ народи, а само разпространението на разнитѣ диалектични групи. Даденъ е и „шопски говоръ“ и „македонски говоръ“. Кой кждето иска, тамъ да ги причисли.

Следъ общия прегледъ на цѣлия Балкански полуостровъ Chataigneau дава общъ прегледъ само на Югославия, следъ което пристѣпва къмъ разглеждане на отдѣлнитѣ нейни области. Започва се съ словенскитѣ планини, следъ което следватъ глави върху хърватскитѣ планини и хълмисти земи, Словения и Сирмия, изобщо така наричанитѣ отъ сърбитѣ „пречански земи“. Следъ това сж разгледани моравскитѣ и вардарски земи, които представляли „най-ясната географска единица на Полуострова“. Не само по отношение на това твърдение, но и по отношение на възгледитѣ върху морфологията на тази зона авторътъ явно е билъ подъ изключителното влияние на Цвиичъ. И той като него говори за нѣкакво си голѣмо Панонско-егейско езеро отъ което Филипсонъ, Косматъ и Луи не намиратъ нито следа въ Македония и Тесалия, отъ което и самъ рецензентътъ не можа да намѣри следи въ долинитѣ на р. Вардаръ и Нишава. Не е безинтересно да се отбележи, че Chataigneau схваща северната граница на Македония така, както я схващатъ българскитѣ географи. Следната глава е посветена на динарскитѣ земи въ тѣсенъ смисълъ на думата, но включително далматинското приморие. Най-послед, въ специална глава е разгледалъ стопанския животъ на страната.

Албания е разглеждана съвсемъ накратко и общо, безъ да се спира на отдѣлни области.

България се разглежда сжщо така доста кратко. Следъ единъ общъ прегледъ, въ който се засѣга главно териториалното развитие на страната и числениятъ съставъ на населението, се преминава къмъ следващата глава—„природнитѣ области“. Тѣ сж, споредъ Шатеню, дунавската плача, отъ която като засебна подобласть се отдѣля Дели-Ормана; предбалканскитѣ хълмове, отъ които се отдѣля пакъ като особена подобласть Варненско и Провадийско до къмъ Шуменъ; Стара-Планина, „подбалканска депресия“ (въ която презъ Плиоцена била текла къмъ Черно море една голѣма рѣка) и Срѣдна и Сърнена гора, къмъ която

като подобласт е причислена и Странджа-пл.; „депресията на Марица, Родовит“ и най-после, Висока Западна България. Всяка една от тѣзи области е скицирана накратко, като е обърнато внимание главно на антропогеографскитѣ отношения и главно поминѣка на населението. А една последна глава обобщава всичко казано за народното стопанство на страната, като при това се изтъква важността на въпроса за настаняването на бежанцитѣ.

Въ отдѣлна глава на две страници е разгледана Тракия под турска власт, като се изтъква днешното ѝ жалко състояние.

Въ останалитѣ шест глави на разглежданата книга Jules Sion ни представя Гърция. Съ единъ извънредно художественъ, бихъ казалъ импресионистиченъ стилъ, Sion ни въвежда въ страната на минало величие, на рѣдки контрасти и ярки багри. Въ първата глава, въведението, този стилъ не прѣчи, защото се разглежда миналото, упадъкътъ презъ срѣднитѣ вѣкове и възраждането, като най-накрай се посочва добрата за Гърция последица отъ разиѣната на населенията. Въ следващитѣ глави, обаче, при разглеждането на отдѣлнитѣ области, влизачи въ територията на грѣцката държава, когато трѣбва да се говори вече по-конкретно, импресионистичниятъ стилъ на Sion води къмъ една шаблонизация и субективизъмъ, прѣчещи много на научното изложение. За Sion всѣки варовиковъ откосъ е „бѣлъ“ и „блестящъ“, всѣка равнина — „степъ“, всѣки планински склонъ — „разседъ“. Така напр. планината Отрисъ между Сперхей и Тесалия е „заградена отъ всички страни съ разседи“, когато споредъ Филипсонъ, който единственъ е изучавалъ тази планина, тя не е отдѣлена, поне на югъ, чрезъ разседъ отъ Сперхийската низина. Сведения за най-различни нѣща, сведения исторически, археологически, антропогеографски, стопански, петрографски (но не и геоложки или геоморфоложки) сж разхвърляни така откъслечно и въ беспорядкъ, че е невъзможно, и при най-добро желание, да си съставимъ понятие за това, що представя една дадена областъ. Хубавитѣ страници, като напр. за Цикладскитѣ острови, могатъ да се изброятъ на прѣсти.

Балканскиятъ полуостровъ е билъ винаги далеко отъ интереситѣ на Франция, на французитѣ и на френската наука. Ето защо начинътъ, по който е представенъ нашия Полуостровъ, особено неговата континентална частъ, въ *Geographie Universelle*, може да се смѣта за доста задоволителенъ. Особено добре сж предадени стопанскитѣ отношения докато при представянето на антропогеографскитѣ отношения може-би трѣбваше да се обърне малко повече внимание на селото.

Дим. Ярановъ

Жечо Чанковъ, Населението на България, съ предговоръ отъ проф. Д. Мишайковъ, in 8°, 278 страници. Издание на книгоиздателство „Казанлъшка долина“, София 1935 г., цена 100 лева.

Това е единъ статистическогеографски трудъ, който по съдържание, както забелязва и самиятъ авторъ, не е оригиналенъ, но

по общия си характер и по методъ и изложение, като трудъ, който ни запознава съ всички демографски проблеми на населението на България и то по обяснителенъ начинъ, той е пръвъ въ нашата географска литература и представя важенъ приносъ къмъ нея.

Той е раздѣленъ на 7 глави. Въ първата глава се разглежда най-напредъ въпроса кога какъ се е схващала България като пространствена и народностна единица. Следъ това се минава къмъ положението, пространството преди и следъ войнитѣ, придобивкитѣ и загуби въ територия и население, историческитѣ граници и административно дѣление на България. Тукъ се прави сравнителенъ прегледъ на пространството и населението и на другитѣ балкански държави.

Въ втората глава се разглежда населението на България: брой споредъ всички преброявания, увеличение, половъ съставъ, гъстота, градско и селско население, народности, матеренъ езикъ, въроизповѣданение, поданство, мѣсторождение, занаятие, домакинства, възраст и грамотностъ. Ценна прибавка тукъ сж историческитѣ сведения за народноститѣ.

Третата глава се отнася за селищата: брой, видове, голѣмина, имена и др.

Въ четвъртата глава се разглеждатъ физическитѣ и душевни недостатъци на нашето население: слѣпи, глухонѣми, луди и идиоти.

Въ петата глава авторътъ разглежда преселването и изселването на населението между България и съседнитѣ български и други земи, а въ шестата — движението на населението (женитби, раждания и умираия) и въ седмата глава — естествения прирастъ на населението.

Наистина, както бележи и г. проф. Мишайковъ въ предговора си, този трудъ на г. Чанковъ е твърде полезна справочна книга за всички ония, които се интересуватъ отъ географскитѣ, статистическитѣ и етнографски проблеми на нашето население, а азъ ще прибавя — и специално за учителитѣ по география.

Ив. Батаклиевъ

Н. В. Миховъ, Населението на Тракия и България презъ XVIII и XIX в. Библиографски издирвани съ статистични и етнографски данни. Томъ IV, in-4°, 557 стр. София, 1935. изд. Бълг. Академия на наукитѣ.

Познато е голѣмото значение на старитѣ известия за селищата и населението при антропогеографски проучвания. Ето защо българскитѣ географи съ радостъ посрѣщатъ четвъртия томъ отъ голѣмия библиографски трудъ на Д-ръ Н. В. Миховъ, съставенъ съ голѣма любовъ къмъ работата и съ дълбоко умение.

Както и въ по-раншнитѣ три тома, и сега сж дадени отъ по-важнитѣ съчинения и статии, недостъпни въ България, обширни извадки въ оригиналъ, поради което на труда на г. Д-ръ Н. Миховъ ще трѣбва да се гледа не само като библиографски показалець, но и като изворъ за географията и етнографията на

българските земи. Измежду съчиненията, от които сж направени извадки заслужават да се отбележатъ особено следнитѣ нѣколко:

The Edinburgh Gazette, London, 1827, въ който градъ Силистра е показанъ като български, а градоветѣ Скопие и Кюстендилъ сж поставени въ Македония.

Illustrated Guide to the War . . London, s. a. (1877), въ който се казва, че въ Сърбия още преди Берлинския конгресъ, значи безъ Нишко, имало 150,000 българии.

Notes on a journey into the Balkan, or Mount Haemus, in 1847. By A. Johms, въ Journ. of. Geogr. Soc., Vol. 24, London, 1854. Едно извънредно подробно описание на частъ отъ Източна Тракия, Източна Стара-планина и Североизточна България.

Голѣмъ интересъ представятъ и многобройнитѣ рапорти върху жестокоститѣ по време на априлското въстание. Въ тѣзи рапорти се съдържатъ изобилни данни за селищата въ Пловдивско, Пазарджишко и Пещерско презъ 1876 година. Изобщо този томъ е най-изобиленъ съ сведения за Източна Тракия и Пазарджишко. Извършването на справки се улеснява извънредно много отъ обширния показалецъ въ края на книгата.

Всѣкой, който работи върху антропогеографията или етнографията на нѣкоя българска областъ, ще трѣбва предварително да се справя въ показалцитѣ къмъ четиритѣ тома на труда на г. Д-ръ Н. Миховъ, на който българската география дължи голѣма благодарностъ.

Дим. Ярановъ

Ernesto Corsi, La Bulgaria. Popolazione, agricoltura, altre minori attività. Sofia, 1935. In-8°, 150 стр. Многобройни иллюстрации и карти извън текста.

Авторътъ на тази книга, учителъ по география въ италианската гимназия въ София, е написалъ труда си съ голѣма любовъ къмъ българската земя и българския народъ, нѣщо, което личи на всѣка страница и което е изтъкнато и въ предговора написанъ отъ проф. Ст. Младеновъ. Поради това Е. Corsi заслужава нашата голѣма благодарностъ. Нему трѣбва да благодаримъ и за това, че за първи пътъ дава на италиански езикъ работа, която разглежда доста цѣлостно но накратко антропогеографскитѣ и особено съвременнитѣ стопанско-географски въпроси на България. Съ това трудътъ му се явява като ценно допълнение къмъ работата на G. Sacaci, Disegno geografico della Bulgaria, която засѣга само физическата география на България. Разбира се, като чужденецъ въ нашата страна, Е. Corsi не могълъ да добие ясенъ погледъ върху всикки въпроси, които разглежда, но това е извинително, още повече, че то не нарушава общото добро впечатление отъ работата му.

Карта на България въ мѣрка 1:50,000. Листове Фердинандъ Доспатъ, Девинъ. Издава Държавниятъ Географски институтъ при Министерството на Войната.

Непосрѣдствено следъ войната започна усилена работа за да се поставятъ здрави основи на една модерна карта на България.

Дългогодишният упорит и систематичен труд започва да дава вече своите плодове. След като напоследък Географският институт се снабди с необходимите печатарски машини, излъзнаха на бълъ свѣтъ първите листове отъ картата. И тъй като основните работи сж привършени, можемъ да се надѣваме, че въ кжсо време ще излъзатъ и останалите листове. България ще се сдобие съ карта, съ която далеко ще превишава своите съседи, пъкъ даже и такива страни, като Австрия и Италия, пъкъ въ нѣкои отношения даже и Франция и Германия, които минаватъ за отечество на картографията. За бъдащата карта на България съ сигурностъ може да се сжди по нѣколкото издадени вече листа.

При модерните способи, съ които се извърши снимката (на много мѣста е употребена стереофотограметрията), точността на картата може да бжде извънъ всѣко съмнение. Теренътъ е представенъ съ кафяви хоризонтали презъ 20 м., но навсѣкжде, кждето е било необходимо, сж били нанесени помощни хоризонтали презъ 10 даже и 5 м., та земноповърхните форми сж великолепно очертани. Не по-малко внимание е било обърнато на хидрографските елементи, отбелязани съ синьо. Подробностите, които сж дадени за изворите, сж просто за смайване. Съ сжщото старание сж дадени и растителните комплекси — гори, храсталаци, и то съ лекъ зеленъ цвѣтъ, който ни най-малко не зецапва картата, както е станало напр. въ нѣкои листове на югославската карта 1:100,000. Отдѣлните ориентировачни дървета, дърветата покрай рѣките и поляните сж дадени така художествено и ясно, че човѣкъ, гледайки картата на нѣкоя равна мѣстностъ, живо може да си представи цѣлия пейзажъ и много лесно да се ориентира.

Съ не по-малко умение сж нанесени съ черно антропогеографските елементи и имената. Казаните елементи сж предадени съ изумителна точностъ и подробности, съ цѣлото имъ многообразие, безъ обаче да се забелязва нѣкаква претрупаностъ: личи си, че генерализацията отъ оригиналите, които сж въ мѣрка 1:25,000, е извършена отъ опитна ржка. Не по-малко възхищава начинътъ, по който сж нанесени имената: тѣ сж извънредно многобройни и ясни, а нито най-малко не претрупватъ картата, не заличватъ нито една земноповърхна форма. Защото шрифтътъ е извънредно художественъ и лекъ, изхвърлени сж всички онѣзи тежки полуготически букви и шрифтове, съ които по-рано се спитваха да „разкрасяватъ“ картите. Изобщо картата може да бжде похвалена не само като точна, сгодна за ориентиране, но и като художествена. Тя не принуждава къмъ усилено виране, защото цвѣтове и знаци сж пробрани така умѣло, че не си прѣчатъ едно на друго.

Качествата на новата българска карта изпъкватъ най-ясно като се сравни тя съ подобни карти на други страни. Сравняване съ сръбската карта 1:50,000 не може и да става. Последната е направена съ огледъ направо, безъ генерализация да се намалява на 1:100,000, та затова е извънредно грубо изработена и на мѣста почти нечетлива поради едно нехармонично преплитане на разно-

образнитѣ елементи, които е трѣбвало да бждатъ нанесени на картата. Още по-малко може да се сравнява нашата карта съ грѣцката карта 1 : 100,000, която съ своитѣ съвсемъ схематично начертани хоризонтали, претрупване съ антропогеографски елементи (показани сж съ двойна линия почти всички пѣтеки) и груби надписи остава далеко назадъ и се явява като единъ анахронизъмъ при днешната усъвършенствуванa картографска техника. Новата българска карта прилича доста на французката карта 1 : 50,000, която е по-ефектна на пръвъ погледъ, поради полутоновитѣ сѣнки за терена. Би могло да се каже, че никоя друга карта въ мѣрка 1 : 50,000 не би могла да съперничи на българската. Италианскитѣ карти въ този размѣръ поради икономически съображения сж едноцвѣтни — черни — и доста зацапани и много Трудно четливи. Испанскитѣ карти въ този размѣръ сж обратно — извънредно многоцвѣтни, но можеби затова въ скоро време ще трѣбва да бждатъ извадени отъ употрѣбление, защото нѣма да отговарятъ на действителността. На тази карта сж нанесени съ разни цвѣтове всички ниви, зеленчукови и овощни градини, всички вади и др. нѣща, които подлежатъ въ Южна Испания на много бърза промѣна. Освенъ това теренътъ е снетъ по много примитивенъ начинъ (съ anerоидъ и кипрегелъ!), та сж предадени само по-едритѣ форми. Доста се приближава къмъ нашата карта белгийската, а нѣмската въ кѣкои отношения я превишава, но по отношение на начина, по които сж предадени растителнитѣ комплекси, остава следъ българската карта.

Българскитѣ географи могатъ да бждатъ само доволни и даже горди съ тази карта, за която дължатъ голѣма благодарностъ на усърднитѣ ръководители на различнитѣ отдѣли на Военния Географски Институтъ. Българскитѣ географи, пѣкъ вѣроятно и българскитѣ геолози, иматъ обаче още едно желание: при печатането на тази образцова карта да се пускатъ известенъ брой листове само съ два цвѣта: кафявъ и синъ, както това се практикува въ чужбина, напр. въ Германия, Франция, Югославия и други страни. Такива специални издания сж необходими за най-различни цели и сигурно ще бждатъ направени.

Дано съ сжщото усърдие и ревностъ се продължи започнатата работа, та следъ нѣколко години благополучно да се завърши това голѣмо културно дѣло.

Дим. Ярановъ

Йорданъ Захариевъ. Каменица — географско-етнографско изучаване, съ 27 карти, 96 фотографски снимки и 12 цвѣтни таблици, in 4°, 458 стр. печатана въ Сб. за н. у. и народописъ на Бѣлг. ак. на наукитѣ, кн. XL, София 1935.

Авторътъ, познатъ съ географско-етнографското описание на „Кюстендилското краище“, ни поднася ново таково на покрайнината „Каменица“, която се намира на югъ отъ споменатото Краище. Това е една областъ, която се състои отъ 27 прѣснати села, отъ които най-известно е Гюешево.

Авторът раздѣля труда си на три части. Най-напредъ се занимава съ „положението, границитѣ, голѣмината, името и административното дѣленіе на покрайнината“. Следъ това, минава върху физическата география (орография, хидрография и климата), като се изтъква, че покрайнината представя една планинска котловина. По-нататкъ, следва биогеографския отдѣлъ. До тука сравнително всичко е накратко. Въ антропогеографията, обаче, авторътъ минава къмъ подробно изложение: на историята и старинитѣ на покрайнината, сегашнитѣ поселищни отношения, стопанския характеръ на селата, броя, голѣмината и разпредѣлението на селищата, типа на селищата, двора, къщата и другитѣ сгради въ двора, имената, възникването и развоятъ на днешнитѣ села, преселническитѣ движения на населението и населението (статистика, гжстота, народностъ, полъ, възраст, въроизповѣданіе и грамотностъ). Първата часть завършва съ етнографията на покрайнината: физически типъ, характеръ, храна и хранене, носия, говоръ и обичаи.

Втората часть се състои отъ описание на селата по отдѣлно, а третата часть съдържа образци отъ каменитския говоръ: 1) пѣсни, 2) баяния и 3) приказки. На край е поставенъ показалець на географскитѣ и етнографскитѣ имена.

Наистина, този трудъ на г. Захариевъ въ методическо и фактическо отношение е безупреченъ и заслужава подражание. Може би щѣше да бѣде по-добре, ако бѣше по-краткъ. Но за нашата бедна географска литература трудътъ на г. Захариевъ добива по-голѣма цена и затова, защото г. Захариевъ е единъ отъ рѣдкитѣ наши географи, които се вслушаха въ апела на проф. Иширковъ отъ 1906 г. за изучаване българскитѣ области и покрайнини, единствено върху което може да се напише пълна география на България.

Ив. Батаклиевъ